

HE 16/2009 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että valtion erityisrahoitusyhtiön, Finnvera Oyj:n, mahdollisuuksia myöntää uusia luottoja ja takauksia lisättäisiin. Esityksessä ehdotetaan, että Finnvera Oyj:n myöntämien luottojen pääomaa saisi samanaikaisesti olla takaisin makSAMATTA ja takauksia pääomaltaan voimassa yhteensä enintään 4,2 miljardia euroa. Esi-

tyksellä korotettaisiin nykyisin voimassa olevaa enimmäismäärää 1 miljardilla eurolla.

Esityksen tarkoituksena on turvata yritysten rahoituksen häiriötön jatkuminen tilanteessa, jossa niiden normaali markkinaperusteinen rahoitus on rahoituskriisin takia vaikeutunut.

Lakiehdotus on tarkoitettu tulevan voimaan keväällä 2009.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetussa laissa (445/1998) säädetään valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettua yhtiön, Finnvera Oyj:n, sellaisesta luotto-, takaus ja muusta rahoitustoiminnasta, jonka tavoitteena on erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten perustaminen, kehittäminen ja laajentaminen sekä niiden toimintaedellytysten parantaminen.

Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 8 §:ssä säädetään valtion sitoumuksista. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi antaa määräämillään ehdoilla valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) mukaiselle yhtiölle, Finnvera Oyj:lle, määräämillään ehdoilla sitoumuksia siitä, että valtio maksaa yhtiölle edelleen luotonsaajille siirrettäväksi vuosittain korkotukea, joka myönnetään suuruudeltaan alueellisesti porrastettuna (alueellinen korkotuki) tai maksaa korkotukea erikseen määritellyistä elinkeinopoliittisista syistä annettavista luotoista (erityiskorkotuki) taikka että valtio korvaa yhtiölle

luotto- ja takaustappioita, joista säädetään lain 3 ja 4 §:ssä.

Lain 3 §:ssä säädetään yhtiön luottotoiminnasta ja lain 4 §:ssä yhtiön takaustoiminnasta.

Yhtiö voi lain 3 §:n mukaan antaa luottoja ja järjestää muuta rahoitusta. Yhtiö voi harjoittaa myös rahoitusleasing -toimintaa. Rahoitus voidaan myöntää ilman turvaavaa vakuutta. Lain 4 §:n mukaan yhtiö voi antaa takauksia luottojen tai vastuusitoumusten vakuudeksi. Takaus voidaan myöntää omavelkaisena takauksena, täytetakauksena tai muuna vastuusitoumuksena. Takauksiin liittyvän tappion vaaran vähentämiseksi voidaan edellyttää vakuuksia tai vakuusjärjestelyjä, joiden ei tarvitse olla turvaavia. Pykälän 2 momentissa säädetään takauksesta, joka voidaan antaa sellaisen luoton vakuudeksi, jonka luottolaitos myöntää kotimaisen pääomatavaratoimituksen rahoitusjärjestelyjä varten kotimaiselle toimittajalle tai tilaajalle.

Pykälän 3 momentin mukaan takaus voidaan antaa takausluoton, pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi sekä takausluoton tai vastuusitoumuksen vakuudeksi annettavan taka-

uksen vastavakuudeksi. Takaus voi kattaa takausluotosta tai vastuusitoumuksesta aiheutuvan tappionvaaran kokonaisuudessaan tai osittain. Pykälän 4 momentin mukaan valtio vastaa yhtiön myöntämistä laissa tarkoitettuja takauksista.

Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 8 §:n 3 momentin mukaan yhtiön myöntämien luottojen pääomaa saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta ja takauksia pääomaltaan voimassa yhteensä enintään 3,2 miljardia euroa. Tämän luotto- ja takaustappiositoumusten piiriin kuuluvan luottojen ja takausten enimmäismäärän puitteissa työ- ja elinkeinoministeriö päättää vuosittain korkotuettomien luottojen ja takausten yhteisestä myöntämisvaltuudesta. Asiasta määrätään valtioneuvoston Finnvera Oyj:lle antamassa sitoumuksessa luotto- ja takaustappioiden osittaisesta korvaamisesta. Lisäksi Finnvera Oyj:n omalla vastuulla voi olla luotto- ja takaustappiositoumuksen ulkopuolelle jääviä vastuita.

Enimmäismäärää on muutettu lain voimassaoloaikana kaksi kertaa. Ensimmäisen kerran enimmäismäärää muutettiin vuonna 2005, jolloin määrää on korotettu 2,3 miljardista 2,6 miljardiin. Korotuksella on haluttu varmistaa Finnvera Oyj:n luottojen ja takausten myöntäminen vuosien 2006–2009 toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti ainakin vuoden 2008 loppuun saakka. Korotuksella on myös haluttu varmistaa yhtiön mainittuja vuosia koskevat rahoituksen lisämyöntämistarpeet.

Toisen kerran enimmäismäärää on korotettu 1.1.2009 lukien 600 miljoonalla eurolla 3,2 miljardiin euroon. Syynä on ollut syksyllä Yhdysvalloista alkunsa saanut rahoituskriisi, joka levisi nopeasti muualle maailmaan ja Suomeen. Sen seurauksena pankkirahoituksen saatavuus heikentyi, rahoituksen maturiteetti lyhentyi ja pankkien luotosta perimät korot nousivat. Suomalaisen yritysten ja erityisesti pk-yritysten, mahdollisuudet saada rahoitusta markkinoilta vaikeutuivat merkittävästi. Rahoituksen saamisen vaikeutuminen oli havaittavissa jo syksyllä 2008, kun yritykset olivat joutuneet siirtämään investointejaan tulevaisuuteen tai luopumaan niistä toistaiseksi. Pankkien riskinottohalukkuuden pienentymisen seurauksena Finnvera

Oyj:n rahoituksen merkitys lisääntyi. Yhtiölle osoitetut rahoitushakemukset lisääntyivät vuoden 2008 tammikuun ja lokakuun välisenä aikana lähes 17 prosenttia.

Enimmäismäärän korotuksen tarkoituksena on ollut, että Finnvera Oyj:n rahoituksen avulla voidaan toteuttaa yritysten hankkeita, jotka muussa tapauksessa voisivat jäädä toteutumatta. Lisäksi pankkien vähentäessä riskinottoa ja osuutta hankkeiden rahoituksessa Finnvera Oyj:n rahoitusosuuden lisäämisellä hankkeissa voidaan turvata niiden riittävä rahoitus. Tämä korostuu erityisesti pk-yritysten osalta, joilla ei ole riittävästi vakuuksia. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa enimmäismäärän korotusta ei voida kuitenkaan pitää riittävänä.

Esityksessä ehdotetaan, että enimmäismäärää korotettaisiin 1 000 miljoonalla eurolla siten, että yhtiön myöntämien luottojen pääomaa saisi samanaikaisesti olla takaisin maksamatta ja takauksia pääomaltaan voimassa yhteensä enintään 4,2 miljardia euroa.

Rahoituskriisistä syksyllä 2008 aiheutunut rahoituksen saannin vaikeutuminen ei ole helpottunut vuoden 2009 puolella. Rahoitusmarkkinoiden häiriöiden nopeasta normalisoinnista ei ole myöskään mitään varmuutta. Sen jatkumisen arvioidaan edelleen lisäävän Finnveran rahoituksen kysyntää. Talouden kasvun hidastuminen ja taloudellinen taantuma siirtävät rahoituksen kysynnän painopisteen investoinneista yritysten toimintaa turvaavaan käyttöpääomaan. Rahoituksen saatavuuteen liittyvän markkinapuutteen lieventämiseksi on edelleen tarpeen lisätä Finnveran mahdollisuuksia kotimaan toiminnan rahoittamiseen.

Rahoituskriisi on siirtynyt reaali-talouteen. Taloustilanne on Suomen kannalta tärkeissä vientimaissa heikentynyt ja niiden kansantalouksien kasvu on pysähtynyt ja muuttunut negatiiviseksi. Myös Suomessa on arvioitu, että bruttokansantuote supistuisi ainakin vuonna 2009. Heikentynyt taloustilanne ja supistuva kokonaiskysyntä vaikuttavat yritystoiminnan kannattavuuteen. Tarkoituksena on, että enimmäismäärän puitteissa käytettävistä Finnvera Oyj:n lainojen ja takausten myöntämisvaltuuksista osa kohdistettaisiin sellaisiin yrityksiin, joiden maksuvalmius ja kannattavuus on heikentynyt viimeaikaisen

taluskehityksen takia. Edellytyksenä on, että yrityksillä arvioitaisiin yritystutkimukseen perustuen olevan edellytykset kannattavaan toimintaan.

Lähtökohtana on, että toteuttavat toimenpiteet ovat luonteeltaan määräaikaista. Sen vuoksi enimmäismäärän taso otetaan uudelleen tarkasteluun sen jälkeen, kun tilanne rahoitusmarkkinoilla on normalisoitunut.

2 Esityksen vaikutukset

Finnvera Oyj:n myöntämien luottojen takaisin maksamatta olevan pääoman ja voimassa olevien takausten pääoman enimmäismäärän korottamisella ei ole sellaisenaan välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Korotuksen ottaminen käyttöön edellyttää, että työ- ja elinkeinoministeriö päättää vuosittain myöntämisvaltuudesta, joka enintään voidaan käyttää lainoihin ja takauksiin. Lain enimmäismäärän korottamisella pyritäänkin siihen, että ministeriö voisi sen nojalla joustavasti päättää taloudellisen tilanteen edellyttämästä myöntämisvaltuuden määrästä.

Korkotuettomia lainoja ja takauksia arvioidaan myönnettävän huomattavasti suurempi määrä kuin mikä tilanne on ollut viime vuosien aikana. Myöntämismäärien arvioidaan kasvavan noin 50–130 miljoonaa euroa vuodessa nykyisestä tasosta. Tämän seurauksena valtion menot lisääntyvät merkittävästi.

Valtion menot lisääntyvät myös sen vuoksi, että luotto- ja takaustappiot lisääntyvät taloudellisen taantumana oloissa. Valtion luotto- ja takaustappiokorvausten arvioidaan olevan vuosina 2009–2011 lähes 40 miljoonaa euroa vuodessa. Korkotukilainojen menojen arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla. Vuosina 2012–2013 valtion luotto- ja takaustappioista aiheutuvien menojen oletetaan vähenevän noin 32 miljoonaan euroon vuodessa.

Käyttöön otettavat suhdannelainat ja -takaukset lisäävät valtion menoja, koska niissä valtion korvausosuus ja riskilisa ovat normaalia suurempia. Suhdannetuotteita arvioidaan myönnettävän vuosina 2009–2011 vuosittain noin 300 miljoonaa euroa eli yhteensä 900 miljoonaa euroa. Tappioolettamaksi arvioidaan tuotteisiin liittyvän normaalia suuremman riskin vuoksi noin 4

prosenttia myönnettävästä kannasta. Uudesta kannasta aiheutuvat lisäkustannukset valtiolle olisivat noin 68 miljoonaa euroa. Kustannukset ajoittuisivat vuosille 2009–2016, kun lainojen laina aika olisi 5-6 vuotta ja lainoja myönnettäisiin vuosina 2009–2011.

Finnvera Oyj:lla on noin 27 500 asiakasta, joista mikroyrityksiä (enintään 9 työntekijää), on noin 18 700, pk-yrityksiä (10–249 työntekijää) noin 2 900 ja suuria yrityksiä (yli 250 työntekijää) noin 100. Yrittäjälaina-asiakkaita, jotka eivät sisälly mainittuihin luokkiin, on noin 5 800. Suhdannelainoja ja -takauksia arvioidaan myönnettävän vuosina 2009–2011 noin 2000 yritykselle vuodessa eli yhteensä 6 000 yritykselle. Suurin osa kohdeyrityksistä olisi pk-yrityksiä. Aloittaviin yrityksiin, jotka käyttäisivät suhdannerahoitusta, arvioidaan olevan noin 200–400 vuodessa.

Suhdannerahoitustuotteilla pyritään saamaan yritykset taloudellisen taantumana yli siten, että nykyiset työpaikat voitaisiin mahdollisuuksien mukaan säilyttää. Suhdannerahoitus turvaisi yritysten käyttöpääoman rahoitusta ja parantaisi niiden maksuvalmiutta. Niiden avulla voitaisiin yrityksissä toteuttaa myös mahdolliset välttämättömät investoinnit.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Esitys on laadittu yhteistyössä Finnvera Oyj:n kanssa. Esityksestä ei ole asian kiireellisyyden vuoksi ehditty pyytää lausuntoja.

4 Voimaantulo

Lakiehdotuksen esitetään tulevan voimaan vuoden 2009 keväällä. Lakiehdotuksen tarkoituksena on erityisrahoitusyhtiön toimenpitein vaikuttaa vakauttavasti yritysten rahoituksen saantiin. Sen vuoksi lakiehdotus tulisi saada voimaan jo keväällä 2009.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä kesäkuuta 1998 valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) 8 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1140/2008, seuraavasti:

8 §

Valtion sitoumukset

koitettujen luottojen pääomaa saa samankaltaisesti olla takaisin maksamatta ja takauksia pääomaltaan voimassa yhteensä enintään 4,2 miljardia euroa.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen piiriin kuuluvaa 3 ja 4 §:ssä tar-

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Tarja Cronberg*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä kesäkuuta 1998 valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) 8 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1140/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Valtion sitoumukset

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen piiriin kuuluvaa 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen luottojen pääomaa saa samankaltaisesti olla takaisin maksamatta ja takauksia pääomaltaan voimassa yhteensä enintään 3,2 miljardia euroa.

Ehdotus

8 §

Valtion sitoumukset

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen piiriin kuuluvaa 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen luottojen pääomaa saa samankaltaisesti olla takaisin maksamatta ja takauksia pääomaltaan voimassa yhteensä enintään 4,2 miljardia euroa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*